

3. CHARAKTERISTIKY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ, KTERÉ BY MOHLY BÝT UPLATNĚNÍM ZÁSAD ÚZEMNÍHO ROZVOJE VÝZNAMNĚ OVLIVNĚNY

3.1. Ovzduší

ZNEČIŠTĚNÍ OVZDUŠÍ A HLUKOVÁ ZÁTĚŽ

Z hlediska míry ovlivnění kvality ovzduší a hlukové zátěže lze konstatovat, že:

- nejvýznamnější skupinou záměrů jsou silniční stavby. Obecně je možné konstatovat, že v naprosté většině se jedná o záměry, jejichž cílem je odvést automobilovou dopravu z obytných oblastí a které tedy přispějí k snížení zátěže v jednotlivých sídlech. U určitého počtu silničních staveb však existuje i riziko nárůstu imisní a hlukové zátěže obyvatelstva v důsledku umístění nového zdroje v dosud nezatížených lokalitách
- záměry v oblasti železničních staveb jsou považovány obecně za přínosné, neboť vytvářejí alternativu automobilové dopravě. Problémem však může být hluková zátěž v místech přiblížení železniční trati k obytné zástavbě
- záměry na rozvoj letišť patří mezi nejvíce problematické záměry zejména vzhledem k riziku nárůstu hlukové zátěže. V těchto případech je v příslušných řízeních nutno důsledně doložit ochranu veřejného zdraví.
- záměry na rozvoj elektrorozvodné soustavy nepředstavují riziko z hlediska ochrany obyvatel před znečištěním ovzduší a hlukem.
- rozvoj plynovodné soustavy je hodnocen pozitivně, neboť vytváří předpoklady pro snižování emisí z lokálních topenišť.
- výstavba produktovodů nemá vliv na znečištění ovzduší nebo hlukovou zátěž obyvatelstva. Rovněž protipovodňová opatření, budování nových vodních nádrží ani výstavba nových vodovodů se problematiky znečištění ovzduší a hlukové zátěže nedotýkají.

3.2. Povrchové a podzemní vody

Z charakteru vodního režimu povrchových a podzemních vod, který se plošně uplatňuje po celém území kraje, vyplývá jeho ovlivnění většinou záměrů a řešení, obsažených v ZUR Středočeského kraje. Nejzávažnější jsou ovšem zásahy do územních a environmentálních limitů využití území, která v oblasti vodního režimu představují:

- chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV Brdy a Severočeská křída),
- ochranná pásma povrchových a podzemních vodních zdrojů,
- ochranná pásma přírodních léčivých zdrojů,

- zranitelné oblasti,
- zranitelné území podzemních vod,
- záplavová území vodních toků,
- lokality určené pro výhledovou akumulaci povrchových vod (LAPV).

3.3. Půda

ZEMĚDĚLSKÁ PŮDA

Uplatněním ZÚR bude významně ovlivněna půda, zejména půda zemědělská. Její charakteristika za území Středočeského kraje byla uvedena v kap. 2.

Ochrana půdy jako jedné ze základních složek životního prostředí je v obecné rovině ustanovena zákonem č. 17/1991 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů. Ochranu zemědělského půdního fondu (ZPF) zajišťuje zejména zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů. Pro účely odstupňování ochrany ZPF bylo Metodickým pokynem Odboru ochrany lesa a půdy MŽP ČR k odnímání půdy ze zemědělského půdního fondu (č.j. OOLP/1067/96 ze dne 1.10.1996, s platností od 1.1.1997) stanoveno 5 tříd ochrany (TO) ZPF a příslušnost půd dle evidence bonitovaných půdně-ekologických jednotek (BPEJ) do těchto TO. Třída ochrany I. zahrnuje bonitně nejcennější půdy v jednotlivých klimatických regionech, třída ochrany V. půdy s velmi nízkou produkční schopností, většinou pro zemědělské účely postradatelné. Pro půdy zařazené do I. a II. TO je Metodickým pokynem definován vysoký stupeň ochrany. Třída ochrany I. je v tomto Metodickém pokynu charakterizována: Bonitně nejcennější půdy v jednotlivých klimatických regionech, převážně v plochách rovinných nebo jen mírně sklonitých, které je možno odejmout ze ZPF pouze výjimečně, a to převážně na záměry související s obnovou ekologické stability krajiny, případně pro liniové stavby zásadního významu. U třídy ochrany II. je uvedeno: Zemědělské půdy, které mají v rámci jednotlivých klimatických regionů nadprůměrnou produkční schopnost. Jde o půdy vysoce chráněné, jen podmíněně odnímatelné a s ohledem na územní plánování také jen podmíněně zastavitelné.

Podrobnosti klasifikace BPEJ stanovuje vyhláška MZe č. 327/1998 Sb., kterou se stanoví charakteristika BPEJ a postup pro jejich vedení a aktualizaci. BPEJ vyjadřuje pětímístným číselným kódem hlavní půdní a klimatické podmínky, které mají vliv na produkční schopnost zemědělské půdy a její ekonomické ohodnocení. První číslice kódu BPEJ značí příslušnost ke klimatickému regionu (0 - 9), druhá a třetí číslice vymezuje příslušnost k hlavní půdní jednotce (HPJ, 01 - 78), což je základní taxonomická jednotka. Charakteristika HPJ je obsahem přílohy č. 2 k vyhlášce MZe č. 327/1998 Sb. Dohromady první tři číslice kódu zařazují příslušný zemědělský pozemek k hlavní půdně-klimatické jednotce (HPKJ). Čtvrtá číslice charakterizuje kombinaci svažitosti a expozice pozemku ke světovým stranám a pátá číslice vyjadřuje kombinaci hloubky půdního profilu a jeho skeletovitosti.

Půdy na území Středočeského kraje jsou vysoce kvalitní. Kvalitní zemědělské půdy byly v minulosti jedním ze základních impulsů k rozvoji dané oblasti. Je tedy možné obecně kon-

statovat, že v oblastech kvalitních zemědělských půd se nachází historicky nejvýznamnější urbanizovaná území a koncentrace obyvatel v nich je vysoká. Proto i do těchto oblastí směřuje nejvýznamnější část rozvojových záměrů ZÚR. Tato skutečnost koliduje s ochranou zemědělského půdního fondu.

Nejkvalitnější orné půdy Středočeského kraje se nachází v těchto ORP (průměrná třída ochrany ZPF 1 – 2.2): Mšeno, Velvary, Unhošť, Hostivice, Roztoky, Jesenice, Český Brod a Kolín; nadprůměrná kvalita ZPF (průměrná třída ochrany ZPF 2.2 - 2.7) je v těchto ORP: Vlašim, Kutná Hora, Čáslav, Zruč n.S., Kostelec n.Č.I, Úvaly, Čelákovice, Brandýs n.L. – Stará Boleslav, Odolena Voda, Kladno a Mladá Boleslav.

POZEMKY URČENÉ K PLNĚNÍ FUNKCÍ LESA (LESNÍ PŮDA)

Realizací některých záměrů navrhovaných ZÚR Středočeského kraje (dopravní, energetické a vodohospodářské) dojde k ovlivnění pozemků určených k plnění funkcí lesa, ať už přímým zábořem či zahrnutím do koridorů staveb. Tím budou dotčeny celospolečenské funkce lesních porostů v krajině, s přímým dopadem na stabilitu a funkce krajiny, zejména s nižší lesnatostí. Zásahem do břehových a doprovodných porostů vodních toků, zvláště s přírodě blízkým charakterem koryta a k němu bezprostředně přilehlé části nivy, může dojít k omezení hydriko-vodohospodářské, ekologicko-stabilizační a edaficko-půdoochranné funkce těchto porostů.

Dotčené lesní porosty mimo výše uvedených funkcí plní také funkce sociálně-rekreační (SR) a zdravotně-hygienická (ZH). Záměry ZÚR StčK přímo ovlivňují příměstské rekreační lesy v okolí významných sídelních center a menších sídel. Vzhledem k hustotě osídlení mají v uvedených lokalitách funkce SR a ZH zvýšený význam, často akcentovaný zahrnutím lesních porostů do kategorie lesů zvláštního určení.

3.4 . Geologické poměry, zdroje nerostných surovin

Zdroje nerostných surovin

Ochrana výhradních ložisek je legislativně zajištěna stanovením chráněných ložiskových území (§ 17 zákona č. 44/1988 Sb. o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Rozhodnutí o umístění staveb a zařízení v chráněných ložiskových územích, které nesouvisí s dobýváním, může ve smyslu §19 zákona č. 44/1988, ve znění pozdějších předpisů, vydat příslušný orgán podle zvláštních právních předpisů.

Podle ustanovení § 15 uvedeného zákona jsou rovněž zpracovatelé všech stupňů územně - plánovací dokumentace povinni hranice příslušných chráněných ložiskových území do této dokumentace zakreslit a navrhnout řešení, které je pro ochranu výhradních ložisek nejvhodnější.

V případě dobývacích prostorů stanovených před účinností výše uvedeného zákona (v původním znění, tj. před rokem 1988) pak jsou hranice chráněného ložiskového území totožné s hranicemi dobývacího prostoru.

INŽENÝRSKÁ GEOLOGIE

Nevhodné z hlediska zakládání staveb jsou zaplavované údolní nivy. Základové půdy těchto území mají často malou únosnost, proto se musejí používat při zakládání ekonomicky nevýhodné technologické postupy. Hladina podzemní vody je mělko pod povrchem, podzemní části budov je nutno chránit izolacemi.

Svahové deformace

Omezující faktor pro výstavbu představují území náchylná k sesouvání, příznivé podmínky pro vznik sesuvů jsou zvláště na území české křídové pánve. Okraje tabulí jsou lemovány rozsáhlými blokovými pohyby. Tyto deformace přecházejí do sesuvů občas aktivizovaných, zejména po abnormálních srážkách. Geofondem ČR je registrováno nejvíce svahových deformací na levém břehu Jizery severovýchodně od Mladé Boleslavi a Mnichova Hradiště, jihovýchodně od Mladé Boleslavi, v okolí Domousic, Loučeně a VlkoVA pod Oškobrhem.

Typickým územím náchylným ke svahovým pohybům je západní okraj české křídové pánve. Bloky nadložních křídových pískovců se posunují po zvětralých méně pevných permokarbonských jílovcích. Rozsáhlá sesuvná území lemují severní hranici Středočeského kraje od Kounova až do prostoru západně od Slaného a severozápadně od Kladna. V kladensko – rakovnické pánvi souvisejí sesuvy často s projevy poddolování.

Poddolovaná území

Poddolovaná území jsou dalším faktorem, který může omezit jakoukoli výstavbu. Největší nebezpečí představuje poddolování z konce 19. a z 20. století. Nebezpečná náhlými deformacemi povrchu mohou být i území s výskytem krasových prostor mělce pod povrchem nebo stará sklepení v historických městech.

Největší rozloha poddolovaných území je na Příbramsku, Kutnohorsku a zejména v kladensko – rakovnické pánvi, kde je nutno počítat i s největšími projevy poddolování na povrchu. Poddolovaná území o rozloze do 25 ha se vyskytují s výjimkou české křídové tabule na celém území kraje. Na poddolovaných územích musí být součástí inženýrsko-geologického průzkumu speciální rozbor báňských podmínek, který vyhodnotí možné účinky poddolování na zamýšlenou stavbu.

3.5. Flóra, fauna, biologická rozmanitost

Charakteristickým znakem Středočeského kraje je vysoká druhová rozmanitost vázaná na vysokou diverzitu stanovištních podmínek. Uplatněním Zásad územního rozvoje lze předpokládat spíše negativní vliv, který přináší zejména realizace jednotlivých veřejně prospěšných staveb. Pozitivní ovlivnění je v delším časovém horizontu očekáváno od vymezení prvků ÚSES. Pozitivním přínosem je také stanovení zásad pro zajištění ochrany a možný rozvoj v územích s přírodními hodnotami.

3.6. Krajina a krajinná infrastruktura

Ačkoliv je krajina Středočeského kraje do značné míry ovlivněná aglomerací hl. města Prahy, se všemi problémy, které s tímto faktem souvisí, je možné její krajinu označit za velmi rozmanitou s mnoha jedinečnými oblastmi. Uplatněním koncepce dojde ve značné míře k narušení stávajícího krajinného rázu. Nejproblematictější jsou v tomto ohledu nejen nadzemní elektrická vedení a kapacitní silnice, ale také vysokorychlostní železniční tratě a vodní nádrže. Pozitivní vliv přináší vymezený návrh prvků nadregionálního a regionálního ÚSES a tedy posílení ekologické stability krajiny. Kladné ovlivnění, z hlediska krajinného rázu, se dá také očekávat v případě dodržení definovaných priorit územního plánování pro zajištění udržitelného rozvoje území (ochrana přírodních hodnot území) a dodržení definovaných základních zásad péče o krajinu při plánování změn v území a rozhodování o nich.

3.7. Kulturní a historické památky

Zpracovatelé nepředpokládají zásadní ovlivnění kulturních a archeologických památek. Pozitivně je hodnoceno odvedení transitní dopravy prostřednictvím silničních obchvatů mimo památkově chráněná území uvnitř sídel (MPR, MPZ, VPZ, VPR).

3.8. Obyvatelstvo

Z hlediska vlivu na obyvatelstvo a zejména ve vztahu k hlukové zátěži obyvatelstva z dopravy budou mít vliv stavby dopravní infrastruktury.

Z hlediska míry ovlivnění hlukové zátěže lze konstatovat, že:

- nejvýznamnější skupinou záměrů jsou silniční stavby. V naprosté většině se jedná o záměry, jejichž cílem je odvést automobilovou dopravu z obytných oblastí, a které tedy přispívají k snížení zátěže v jednotlivých sídlech. U určitého počtu silničních staveb však existuje i riziko hlukové zátěže obyvatelstva v důsledku umístění nového zdroje v dosud nezátížených lokalitách (viz kap. 5);

- záměry v oblasti železničních staveb jsou považovány obecně za přínosné, neboť vytvářejí alternativu automobilové dopravě. Problémem však může být hluková zátěž v místech přiblížení železniční trati k obytné zástavbě;
- záměry na rozvoj letišť patří mezi nejvíce problematické záměry zejména vzhledem k riziku nárůstu hlukové zátěže. V těchto případech je v příslušných řízeních nutno důsledně doložit ochranu veřejného zdraví;
- záměry na rozvoj elektrorozvodné soustavy, plynovody a produktovody nepředstavují riziko z hlediska ochrany obyvatel před hlukem.

Záměry v oblasti vodního hospodářství – zásobování pitnou vodou a záměry v oblasti protipovodňové jsou ve vztahu k obyvatelstvu spojeny s pozitivními vlivy.